

VÉDELMI KIADÁSOK 2015-BEN A SIPRI ADATAI ALAPJÁN

A fegyverkezés, fegyverzetkorlátozás és leszerelés témakörében a Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) számít világszerte az egyik legelismertebb kutatóintézetnek. A SIPRI idén áprilisban hozta nyilvánosságra a 2015-ös esztendő védelmi kiadásainak összesítését, országonkénti bontásban. Alább a jelentés lényeges pontjait foglaljuk össze.

Főbb adatok (2015)

- A védelmi kiadások összesen 1676 milliárd dollárt értek el. (Összehasonlításképp: Magyarország GDP-je 138 milliárd dollár).
- 2014-hez képest 1 százalékkal nőttek a védelmi kiadások. Ez az első növekedés 2011 óta. (1998-2011 között folyamatos növekedés volt megfigyelhető).
- A legnagyobb kiadásokkal rendelkező öt ország: USA, Kína, Szaúd-Arábia, Oroszország és Nagy-Britannia
- A kiadások Ázsiában, a Közel-Keleten és Kelet- és Közép-Európában nőttek, Észak-Amerikában, Nyugat-Európában, Latin-Amerikában és Afrikában csökkentek.
- Az olajárak csökkenése számos olajkitermelő országban a védelmi kiadások csökkenéséhez (vagy legalábbis a korábbinál lassabb ütemű növekedéséhez) vezettek.
- Magyarország védelmi kiadásai 1,023 milliárd dollárt tettek ki 2015-ben.

Módszertan: mi számít védelmi kiadásnak a SIPRI szerint?

- hadseregére fordított kiadások, fizetésekkel, nyugdíj kiadásokkal és más, szociális juttatásokkal együtt
- védelmi minisztériumra és más katonai intézményekre fordított kiadások
- félkatonai szervekre fordított kiadások
- karbantartás és működtetés
- haditechnikai kiadások, új eszközök vásárlása
- katonai segély más országoknak

10 vezető ország

2015-ben a világ össz-GDP-jének 2,3 százalékát fordították az államok védelmi kiadásokra – derül ki a SIPRI adataiból. A tíz legnagyobb költő állam kiléte nem változott 2014 óta, csak az egymás közötti sorrend alakult át kissé, amennyiben Franciaország visszacsúszott az ötödik helyről a hetedikre:

	Kiadások (Mld. USD)	Változás 2006-15 (%)	Kiadások/GDP 2015 (%)
1. USA	596	-3,9	3,3
2. Kína	215	132	1,9
3. Szaúd-Arábia	87	97	13,7
4. Oroszország	66	91	5,4
5. Nagy-Britannia	55	-7,2	2
6. India	51	45	2,3
7. Franciaország	51	-5,9	2,1
8. Japán	41	-0,5	1
9. Németország	39	2,8	1,2
10. Dél-Korea	36	37	2,6

Az **USA** védelmi kiadásai – folytatva az évek óta tartó trendet – tavaly is csökkentek, 2,4 százalékkal, de Washington még így is háromszor annyit költ, mint a második helyezett Kína.

Kína 7,4 százalékkal költött többet, mint tavaly, de a növekedés mértéke alacsonyabb, mint az előző években, összhangban a lassuló kínai gazdasággal.

Oroszország ugyan 7,5 százalékkal növelte kiadásait, de az olajár esése miatt jóval kevesebbet költött, mint a költségvetésben eredetileg előirányzott összeg.

Európai és magyar trendek (összkiadás: 328 milliárd USD)

A védelmi kiadások Európában tavaly 1,7 százalékkal nőttek, de a kontinensen belül komoly szórás van. Nyugat-Európában még csökkentek a kiadások, igaz, már jóval kisebb mértékben, mint 2010 környékén. Közép-Európában már dinamikus, 13 százalékos volt a kiadások növekedése, ezen belül is elsősorban olyan országok költöttek többet, melyek Oroszország és/vagy Ukrajna szomszédságában élnek. Lengyelország 22 (!), Szlovákia 17, Románia 11 százalékkal növelte védelmi kiadásait, míg a csúcstartó Litvánia 33 százalékkal. Kelet-Európában nem csak Oroszország volt a felelős a kiadások növekedéséért: Azerbajdzsán és Örményország 8, Ukrajna 10 százalékkal költött többet, mint tavaly.

Magyarország a SIPRI adatai szerint mintegy 1 milliárd dollárt költött 2015-ben. Egy másik ranglistán az intézet azt vizsgálta, hogy az utóbbi 10 évben mely államok növelték ill. csökkentették a legnagyobb mértékben a kiadásukat. A világszerte legnagyobb csökkentők között Magyarország – 31 százalékkal a hatodik helyen áll, igaz, a térség országai közül Csehország, Szlovénia és Bulgária is hasonlóan sokat vágtak védelmi kiadásaikon.

Közel-keleti trendek (nincs összesített adat)

Noha a térség számos államából nem állnak rendelkezésre adatok, az egyértelmű, hogy Szaúd-Arábia végzi a legnagyobb költést a térségben. A Közel-Kelet azért

különösen figyelemreméltó, mert ha azt vizsgáljuk, hogy GDP-arányosan mely államok költenek a legtöbbet védelmi kiadásokra, akkor a térség az élen áll: Omán, Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírátsok, Bahrein, Jordánia, Libanon, Irak és Algéria védelmi kiadásai (gyakran jóval) többet tettek ki, mint az adott ország GDP-jének 4 százaléka, ami már önmagában egy nagyon magas szintet tükröz (az USA-ban az arány 3,3 százalék). A csúcstartó Omán, ahol a GDP 16 százalékaival egyenértékű összeget költöttek.

Ázsiai és óceániai trendek (összkiadás 436 milliárd USD)

A térség aktuálisan a legdinamikusabban növekvő piacnak számít, egy év alatt 5,4 százalékkal nőttek a kiadások. A legnagyobb költő Kína, amely a térség összkiadásainak a feléért felelős, és amely négyszer annyit áldoz védelmi célokra, mint a második helyezett India. A Dél-kínai-tenger körüli feszültségek miatt Indonézia 16, Vietnam 7, a Fülöp-szigetek pedig 25 százalékkal növelték védelmi kiadásukat.

Afrikai trendek (összkiadás 37 milliárd USD)

Afrika elhanyagolható méretű piacnak számít, a világ kiadásainak mindössze két százalékáért felelős. Mégis figyelemreméltó, hogy 11 év növekedés után tavaly 5,3 százalékkal csökkentek a kiadások. Különösen a nagy olajtermelők, Angola és Nigéria csökkentettek nagyot, utóbbi annak ellenére, hogy a Boko Haram terrorszervezettel harcban áll.

Mire lehetett volna költeni ezeket az összegeket?

Elemzésében a SIPRI kísérletet tesz arra, hogy bemutassa, a katonai kiadások milyen komoly összegeket emésztenek fel és milyen célokat tudna elérni az emberiség a védelmi kiadások csökkentésével:

- ha a világ országai 10 százalékkal kevesebbet költenének, és ezt az összeget, 167 milliárd dollárt, fejlesztési célokra különítenék el, az több lenne, mint amennyit az OECD országai 2014-ben segélyre költöttek (137 milliárd dollár).
- az ENSZ 2015-ös fenntartható fejlődési céljaiból az elsőt (a szegénység felszámolása) és másodikat (az éhezés megszüntetése) az éves védelmi kiadások 13 százalékából el lehetne érni
- a harmadik célt (egészséges élet biztosítása) az éves védelmi kiadások 5 százalékából lehetne biztosítani
- a negyedik célt (minőségi oktatás biztosítása) el lehetne érni, ha az éves védelmi kiadások 12 százalékát erre fordítanák az államok.

Forrás: SIPRI: Recent Trends in Military

Expenditure, <http://www.sipri.org/research/armaments/milex/recent-trends>